

Однорог І. А., аспірант кафедри обліку в кредитних і бюджетних установах та економічного аналізу, ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

ОСОБЛИВОСТІ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ІНВЕСТИЦІЙ ВІД НЕРЕЗИДЕНТІВ У БАНКАХ УКРАЇНИ

Надходження коштів іноземних інвесторів для здійснення економічних перетворень у нашій країні може бути реалізовано тільки за умови ефективного економічного механізму залучення та використання іноземних інвестиційних ресурсів з урахуванням національних інвестиційних пріоритетів, повної довіри і співпраці між учасниками інвестиційного процесу, забезпечення їх оперативною та достовірною інформацією. Для відстеження цих процесів важливого значення набуває облікова інформація. Оскільки будь-які розрахунки за об'єкти інвестування в Україні здійснюються виключно через рахунки, відкриті в банківських установах, доцільно розглянути методики їх обліку на балансах уповноважених банків.

Тематичний аналіз фахових літературних джерел показав, що питання організації та методики бухгалтерського обліку інвестицій на підприємствах знайшли відображення в працях В. В. Бабіча, М. Т. Білухи, Ф. Ф. Бутинця, Б. І. Валуєва, З. В. Гуцайлюка, В. І. Єфіменка, Ю. А. Кузьмінського, М. В. Кужельного, В. Г. Линника, Б. М. Литвина, В. В. Сопка; питання обліку фінансових інвестицій банків розкриваються у роботах Л. М. Кіндрацької, О. Е. Кузінської, Л. П. Снігурської. Питання обліку здійснення іноземних інвестицій в Україну у фаховій літературі освітлені недостатньо. Зокрема, потребують дослідження питання законодавчого регулювання обліку здійснення іноземних інвестицій в Україну та методики їх обліку на балансі уповноважених банків.

Вивчення нормативно-правового забезпечення [1—3] дає можливість зробити висновок, що здійснення нерезидентами іноземних інвестицій в Україну в грошовій формі дозволяється виключно у вигляді валюти, яка визнається вільно конвертованою, широко використовується для платежів за міжнародними операціями та продається на головних валютних ринках світу, і дозволяється для здійснення інвестицій в Україну. Згідно з Класифікатором іноземних валют та банківських металів [4] такими являються іноземні валюти першої групи. В іншому випадку уповноважений банк повертає таку іноземну валюту банку-відправнику

та не пізніше наступного дня з дати повернення коштів надсилає повідомлення резиденту про їх надходження і повернення із посиланням на відповідні норми Положення про врегулювання питань іноземного інвестування в Україну [1].

Зарахування іноземної валюти на інвестиційний рахунок іноземного інвестора — юридичної особи, перерахованої із-за кордону для здійснення іноземної інвестиції в Україну, здійснюється через розподільчий рахунок 2603 «Розподільчі рахунки суб'єктів господарювання». Втім, на нашу думку, зараховувати кошти, що надійшли з метою здійснення інвестиції, на такий рахунок недоречно. Функціонально, він раніше використовувався для здійснення уповноваженими банками контролю за експортно-імпортними операціями, оскільки, валюта, що надходила від нерезидентів, у встановленому вітчизняним законодавством порядку підлягала обов'язковому продажу і тільки після цього перераховувалася на поточні рахунки реципієнтів. Тому, рахунок 2603 «Розподільчі рахунки суб'єктів господарювання» відіграє роль, виключно, ще одного транзитного рахунка.

У випадку, коли іноземним інвестором являється фізична особа, кошти, що надійшли із-за кордону, зараховуються безпосередньо на її інвестиційний рахунок.

Зарахування та списання коштів за інвестиційними рахунками нерезидентів здійснюється згідно з режимом функціонування таких рахунків, визначеним Інструкцією про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах [3].

Оскільки вітчизняним законодавством встановлено, що здійснення іноземних інвестицій в Україну дозволяється виключно в гривнях [5], то на момент продажу іноземної валюти в обліку фіксуються записи згідно Інструкції з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України [6]. Отримані після продажу кошти уповноважені банки зараховують на інвестиційні рахунки нерезидентів, відкриті в національній валюті, і тільки після цього перераховують кінцевим отримувачам інвестицій або торговцям цінними паперами.

Кошти, що надходять від іноземних інвесторів-банків, підлягають зарахуванню на балансовий рахунок 1602 «Кошти в розрахунках інших банків» та, після обов'язкового продажу на міжбанківському валютному ринку України, перераховуються на рахунок 3630 «Внески за незареєстрованим статутним капіталом», на якому обліковуються до моменту реєстрації статутного капіталу уповноваженого банку. Не зважаючи на те, що жодними вимога-

ми Національного банку не заборонено зарахування іноземної валюти на рахунок 3630 «Внески за незареєстрованим статутним капіталом», на нашу думку, доцільно продавати кошти, що надійшли з метою поповнення статутного капіталу банку, до зарахування на даний рахунок. Це дозволить зберегти однорідність облікових процедур.

Після реєстрації при отриманні внесків до статутного капіталу в обліку роблять запис:

↳ Дебет рахунку 3630 «Внески за незареєстрованим статутним капіталом» — на суму, що надійшла в оплату придбаних іноземним інвестором акцій;

↳ Кредит рахунку 5001 «Несплачений зареєстрований статутний капітал банку» — на номінальну вартість цінних паперів, за які надійшла оплата;

↳ Кредит рахунку 5010 «Емісійні різниці» — на суму емісійних різниць.

Формування ефективного механізму залучення інвестицій від нерезидентів та створення досконалої правової бази, що забезпечувала б прозорість бухгалтерського обліку таких операцій, сприятимуть у вирішенні набутих проблем у сфері складання уповноваженими банками статистичної звітності для Національного банку України.

Література

1. Положення про порядок іноземного інвестування в Україну, затверджене Постановою Правління НБУ від 10.08.2005 р. № 280 // www.rada.gov.ua

2. Інструкція про порядок відкриття, використання і закриття рахунків у національній та іноземних валютах, затверджена Постановою Правління НБУ від 12.11.2003 р. № 492 // www.rada.gov.ua

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку банків України, затверджена Постановою Правління НБУ від 17.06.2004 р. № 280 // www.rada.gov.ua

4. Класифікатор іноземних валют та банківських металів, затверджений Постановою Правління НБУ від 04.02.98 № 34 // www.rada.gov.ua

5. Лист від 10.12.2009р. №13-215/796822877 Роз'яснення про порядок здійснення іноземних інвестицій // www.rada.gov.ua

6. Інструкція з бухгалтерського обліку операцій в іноземній валюті та банківських металах у банках України, затверджена Постановою Правління НБУ від 17.11.2004 року № 555 // www.rada.gov.ua